

Περιεχόμενα

Αποποίηση ευθύνης	7
Πρόλογος Υφ. Μάξιμου Σενετάκη	9
Περιεχόμενα	13
Εισαγωγή	15

Ενότητα 1η

Τι είναι οι start-up;	19
Οι start-up στην ελληνική έννομη τάξη	21
Τι είναι οι τεχνοβλαστοί;	23
Το μοντέλο της «lean start-up» και το Minimum Viable Product (MVP)	24
Η ανάπτυξη του προϊόντος σε στάδια (Incremental Product Development)	25
Τι ιδιαιτερότητες έχει η λειτουργία μιας start-up ή ενός τεχνοβλαστού από νομική σκοπιά;	26
Επίλυση νομικών προβλημάτων	28
Η πρόληψη νομικών προβλημάτων και ο ρόλος του νομικού συμβούλου	33
Τα διάφορα εμπόδια και οι περιορισμοί της νομικής σκέψης	37
Πώς οι επαγγελματίες επενδυτές προστατεύουν τα συμφέροντά τους στην πράξη;	42
Συνηθέστεροι όροι επενδυτικών συμφωνιών με Venture Capital Funds	44
Το καταστατικό των start-up στην πράξη μετά την επένδυση από κάποιο Venture Capital Fund	47

Ενότητα 2η

Ερευνητές και επιχειρηματικότητα	53
Βασικοί ορισμοί	54
Η εμπορική αξιοποίηση της έρευνας	55
Η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας	58

Δικαίωμα ευρεσιτεχνίας	59
Εθνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας: Επί της διαδικασίας, όπως περιγράφεται στον νόμο	61
Τα πρακτικά προβλήματα με το εθνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	63
Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας	64
Ειδικότερα: τα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή	66
Προστασία εμπορικού απορρήτου και ρήτρα εχεμύθειας	67
IP strategy και αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων	70
Τι ισχύει για την ιδιοκτησία των πατεντών στους Ερευνητικούς Οργανισμούς;	72
Η διαδικασία της κατοχύρωσης πατέντας από έναν ερευνητικό οργανισμό στην πράξη	74
Η εμπορική αξιοποίηση της έρευνας	76
Η αξιοποίηση της έρευνας μέσω συνεργασίας με υφιστάμενες επιχειρήσεις	76
Η αξιοποίηση της έρευνας μέσω ίδρυσης τεχνοβλαστών	77
Πώς ιδρύονται οι τεχνοβλαστοί;	79
Συμμετοχή ερευνητών	82
Συμμετοχή επενδυτών	84
Η σύμβαση τεχνοβλαστού	85
Περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων	88

Η οπτική των επενδυτών και η πρόκληση του ερευνητή

Η οπτική των επενδυτών – κείμενο από το Metavallon VC	91
Η πρόκληση του ερευνητή	96
Υλικό για περαιτέρω μελέτη	99

Εισαγωγή

Στο εξωτερικό, και ιδίως στις αγγλοσαξονικές χώρες, οι start-up εδώ και πολλά χρόνια αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της οικονομικής ζωής. Τα τελευταία χρόνια, όμως, γίνεται και στη χώρα μας κοινώς αποδεκτό πως η ανάδειξη καινοτόμων επιχειρήσεων είναι ένα αναγκαίο βήμα, προκειμένου η χώρα μας να αποκτήσει αναπτυξιακή τροχιά και γερές οικονομικές βάσεις. Οι ενέργειες αυτές φαίνεται να έχουν και ισχυρή πολιτική στήριξη και έχουν ήδη γίνει σημαντικές μεταρρυθμίσεις, αφού, μεταξύ άλλων, συστάθηκε το Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων και εκσυγχρονίστηκε το νομικό πλαίσιο για τους τεχνοβλαστούς. Αναμφίβολα λοιπόν, οι start-up βρίσκονται πλέον στο επίκεντρο όχι μόνο της ευρωπαϊκής, αλλά και της εθνικής οικονομικής ζωής.

Επιπλέον, η καινοτομία θεωρείται ο κυριότερος μοχλός ανάπτυξης για την οικονομία και μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για τις επιχειρήσεις, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, αλλά και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ασφαλώς, οδηγοί σε αυτή την προσπάθεια θα είναι εκείνοι, οι οποίοι έχουν το θάρρος να συνδυάσουν τις γνώσεις, τα ταλέντα και τις ιδέες τους και να δημιουργήσουν μια επιχείρηση που θα παρέχει ένα νέο προϊόν, μια νέα υπηρεσία ή κάτι που ήδη βρίσκεται στην αγορά, αλλά με καινούργιο τρόπο. Εκτός, όμως, από τους πρωτοπόρους σε μια κοινωνία χρειάζονται και οι υποδομές που θα παρέχουν στήριξη και καθοδήγηση. Θεωρούμε, λοιπόν, πως είναι αναγκαίο ανάμεσα σε όλους, όσοι παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες σε start-up επιχειρήσεις ή σε πρόσωπα που έχουν τέτοια σχέδια, να καλλιεργηθεί μια κουλτούρα κατανόησης και ουσιαστικής υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας.

Με αυτό το πνεύμα και σε συνεργασία με τις Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα ΕΕ, εκδώσαμε το καλοκαίρι του 2022 το βιβλίο με

τίτλο «Start-up Enterprise: The Legal Guide». Πρόκειται για την έντυπη, εμπλουτισμένη έκδοσή του ομότιτλου e-book, το οποίο διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα του εκδότη. Στο βιβλίο αυτό, απευθυνόμαστε κυρίως σε όσους έχουν λάβει την απόφαση να κυνηγήσουν το όνειρό τους και επιθυμούν να έχουν μια εμπειριστατωμένη εικόνα για τα όσα πρέπει να περιμένει κανείς όσο σχεδιάζει και, κυρίως, όταν ξεκινά μια επιχείρηση.

Αποψή μας, άλλωστε, είναι ότι η καλή γνώση επί των νομικών ζητημάτων που σχετίζονται με την ίδρυση και τη λειτουργία μιας επιχείρησης δεν είναι μονάχα ένας μηχανισμός άμυνας για την προστασία των συμφερόντων της, αλλά και ένα εργαλείο για την ανάπτυξή της με μεγαλύτερη ταχύτητα και αυτοπεποίθηση. Έτσι, η γνώση μπορεί να οδηγήσει όσους λαμβάνουν επιχειρηματικές αποφάσεις να θέτουν σωστές προτεραιότητες και να προχωρούν σε στοχευμένες ενέργειες.

Έκτοτε, είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε διάφορες πτυχές του έργου μας διοργανώνοντας πλήθος εκδηλώσεων και αλληλεπιδρώντας με φοιτητές, ερευνητές και στελέχη, τα οποία ήταν επιφορτισμένα με το καθήκον να υποστηρίζουν την ανάπτυξη καινοτομίας σε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς. Μέσα από αυτές τις εμπειρίες γίναμε σοφότεροι και διαπιστώσαμε έμπρακτα πόσος μεγάλος ερευνητικός πλούτος υπάρχει στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα. Από την άλλη, είναι γεγονός πως οι Έλληνες ακαδημαϊκοί και ερευνητές πρέπει να υποστηριχθούν ουσιαστικά, ώστε να καλλιεργήσουν πρακτικές δεξιότητες για την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους και την άντληση χρηματοδότησης από τον ιδιωτικό τομέα.

Η υποστήριξη της εμπορικής αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων είναι σημαντική για πολλούς λόγους:

- Έχουμε διαπιστώσει πως, όταν υλοποιούνται ερευνητικά έργα με επαρκή χρηματοδότηση και διεθνές ενδιαφέρον, πολλοί από εκείνους που έχουν κάνει καριέρα σε διεθνή ερευνητικά κέντρα ή ξένες εταιρίες, επιστρέφουν πρόθυμα στην πατρίδα μας και ωφελούν τις ομάδες,

στις οποίες συμμετέχουν, με τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους.

- Πολλές ερευνητικές ομάδες ασχολούνται με την επίλυση προβλημάτων στο χώρο της υγείας, του περιβάλλοντος, της επισιτιστικής κρίσης κ.λπ., σε τομείς δηλαδή, κρίσιμους για το μέλλον μας.
- Ενισχύεται η επιστημονική έρευνα, η οποία είναι ένα σημαντικό δημόσιο αγαθό. Έτσι, δημόσια πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα έχουν περισσότερα εργαλεία, ώστε να υλοποιούν μεγάλα, διεθνή ερευνητικά projects και να αξιοποιούν εμπορικά τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, εφόσον κάτι τέτοιο είναι εφικτό.

Για τον σκοπό αυτό, στον παρόντα οδηγό, θέλουμε να συμπληρώσουμε τα όσα έχουμε ήδη καλύψει στο «Start-up Enterprise: The Legal Guide» και να αναφερθούμε ειδικά στους τεχνοβλαστούς. Συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα του οδηγού μας θα μιλήσουμε για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των start-up και των τεχνοβλαστών και για τον ιδιαίτερο τρόπο σκέψης που απαιτείται, για να ανταποκριθούμε στις πρακτικές προκλήσεις που ανακύπτουν στο συγκεκριμένο είδος εταιριών. Στη δεύτερη ενότητα θα μιλήσουμε για την εμπορική αξιοποίηση της έρευνας από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα και για την ιδιαίτερη σημασία των τεχνοβλαστών σε αυτό το πλαίσιο.

Θα προσπαθήσουμε να αποφύγουμε την «ξύλινη» γλώσσα και θα προτιμήσουμε να γράφουμε και να επικοινωνούμε με έναν τρόπο απλό και κατανοητό, θυσιάζοντας ορισμένες φορές την απόλυτη ακριβολογία. Ούτως ή άλλως, ο οδηγός μας δεν μπορεί να αντικαταστήσει την εξειδικευμένη νομική γνώση και συμβουλή, η οποία απαιτεί και επισταμένη μελέτη των συγκεκριμένων δεδομένων.

Τα όσα γράφονται, λοιπόν, αποτελούν την προσπάθεια δύο νομικών να εξηγήσουν σε απλά ελληνικά τα όσα θεωρητικά γνωρίζουν και έχουν στην πράξη επιβεβαιώσει σχετικά με τη λειτουργία μιας νεοφυούς επιχείρησης στην Ελλάδα. Ασφαλώς, η δική μας οπτική δεν διεκδικεί το αλάθητο και εμπλουτίζεται καθημερινά μέσα από την πράξη.